

VRTLARSKI FAKULTET U BUGARSKOJ — PLOVDIV

Bugarska je zemlja sa starom vrtlarskom kulturom i tradicijom. Između dva rata 14.000 Bugara je radilo po raznim zemljama Evrope na proizvodnji povrća (Jugoslavija, Čehoslovačka, Njemačka, Rusija, Poljska, Rumunjska, Mađarska).

Danas se u Bugarskoj nalazi 368.000 ha pod voćnjacima i vinogradima, te 117.000 ha pod raznim povrtnim kulturama (bez krumpira). U dolini Kazanlika proizvode se na 3000 ha površine ruže (*Rosa damascena*) za proizvodnju ružinog mirisa.

Iz Bugarske se izvaža godišnje 310.000 tona svježeg povrća, te 261.000 tona svježeg voća i grožđa. Prerađivačka industrija je isto vrlo raširena, te se u 307 tvornica prerađuje voće i povrće. Bugarska je izvoznik, te uz svježe voće i povrće, izvaža i prerađevine voća i povrća. Godišnje se izvaža 87.000 tona povrtnih konzervi i 140.000 tona voćnih prerađevina.

Poslije rata, uz mnoge srednje vrtlarske škole i institute, osnovan je u Plovdivu i poseban 4-godišnji vrtlarski fakultet (Lozaro — gradinarski fakultet).

Pod vrtlarstvom je obuhvaćeno povrćarstvo, cvjećarstvo, voćarstvo i vinogradarstvo.

Kako kod nas još uvijek vlada nesporazum oko toga problema, ne bi bilo na odmet ovom prilikom reći o tome nekoliko riječi.

Vrtlarstvo je (hortikultura) kao proizvodna grana dio poljoprivrede od koje se odlikuje nekim specifičnostima. Hortikulturnu bi proizvodnju mogli definirati kao dio biljne proizvodnje koja se od ratarske proizvodnje razlikuje karakterom finalnih produkata koji imaju zajedničke karakteristike: brza pokvarljivost traži specifičnu manipulaciju, čuvanje, doradu, preradu i distribuciju.

Prema tome s proizvodnog stanovišta te grane čine jednu cjelinu.

Naime, kao što je poznato, poljoprivredna proizvodnja bazira na:

1. poznavanju bioloških zakonitosti (bilja i životinja), te na njihovom korištenju, i mijenjanju za postizavanje određenog proizvoda.

2. na poznavanju ekonomskih zakonitosti, koje omogućuju realizaciju proizvodnje.

Prema tome proizvodnja obuhvaća i uzgoj (agrotehniku) kao i čuvanje, distribuciju, jednom riječju sve operacije koje slijede od završetka uzgoja, pa do dolaska proizvoda do potrošača, a sve bazirano na ekonomskim pokazateljima.

S proizvodnog stanovišta — ukoliko na proizvodnju gledamo kako je naprijed izneseno — preko 50% investicija u gore spomenute grane otpada na takozvane prateće uređaje: ambalažu, hladnjače i sl. — koji su zajednički tim granama — to je ono na čemu se te grane susreću i slijevaju u zajednički tok.

Sa toga stanovišta, kada dolazi unutar poljoprivrede do diferencijacije u školovanju stručnjaka, svakako je potrebno da se posebno odgajaju stručnjaci za pojedine proizvodne grane, pa tako i hortikulturu.

(Vrtna arhitektura je posebna grana i ima samo indirektnu vezu, preko ukrasnog bilja — kao građevnog materijala sa hortikulturnom proizvodnjom).

U poljoprivredno razvijenim zemljama već je ranije u proizvodnji došlo do diferenciranja i odvajanja hortikulture proizvodnje, pa je i školovanje najviših stručnjaka organizirano na specijalnim vrtlarskim fakultetima — Zap. Njemačka, Holandija, Danska, SSSR i Bugarska.

Plovdivski vrtlarski fakultet traje, kao što smo spomenuli, 4 godine.

Ukupno sadrži 35 predmeta, te uz opće predmete (kemija, botanika, pedologija, fiziologija bilja i oplemenjivanje i genetika) od užih stručnih predmeta obuhvaća vinogradarstvo i vinarstvo, povrćarstvo, voćarstvo, ampelografiju, kljajališta i staklenike, pomologiju sa selekcijom i ukrasno bilje. Uz to su zastupani i predmeti iz grupe poljoprivredne ekonomike.

Fakultet ima svoje imanje vrtlarskog tipa, a svaki zavod posebno pokusno polje i laboratorij u okviru kojih se odvija naučno-istraživački rad.

Tako studenti toga Fakulteta uz upoznavanje struke imaju mogućnosti da se tokom studija upoznaju i s naučno-istraživačkim radom.

Dr Paula Pavlek